

Torek, 18. november 2008

23. meni, da bi bilo treba redno izvajati revizijo uporabljenih kazalnikov kot tudi odnosov med pregledoma, da bosta prilagojena razvoju notranjega trga;

*

* *

24. naroči svojemu predsedniku, naj to resolucijo posreduje Svetu in Komisiji ter vladam in parlamentom držav članic.

EMU@10: Prvih deset let ekonomske in monetarne unije ter prihodnji izzivi

P6_TA(2008)0543

Resolucija Evropskega parlamenta z dne 18. novembra 2008 o EMU@10: Prvih deset let ekonomske in monetarne unije ter prihodnji izzivi (2008/2156(INI))

(2010/C 16 E/03)

Evropski parlament,

- ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 7. maja 2008 o EMU@10: dosežki in izzivi po desetih letih obstoja ekonomske in monetarne unije (KOM(2008)0238) (sporočilo o EMU@10),
- ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 24. junija 2008 o javnih financah v EMU 2008 (KOM(2008)0387),
- ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 29. oktobra 2008 z naslovom „Od finančne krize do okrevanja gospodarstva: evropski okvir za ukrepanje“ (KOM(2008)0706),
- ob upoštevanju gospodarske napovedi Komisije za jesen 2008 z dne 3. novembra 2008,
- ob upoštevanju srečanja Evropskega sveta dne 15. in 16. oktobra 2008,
- ob upoštevanju svoje resolucije z dne 22. oktobra 2008 o srečanju Evropskega sveta dne 15. in 16. oktobra 2008 ⁽¹⁾,
- ob upoštevanju izrednega vrha Euroskupine 12. oktobra 2008 na temo državnih jamstev za medbančna posojila,
- ob upoštevanju sklepov srečanja Sveta z dne 4. novembra 2008,
- ob upoštevanju izida neuradnega srečanja voditeljev držav ali vlad dne 7. novembra 2008,
- ob upoštevanju svoje resolucije z dne 14. novembra 2006 o letnem poročilu za euroobmočje za leto 2006 ⁽²⁾,
- ob upoštevanju svoje resolucije z dne 12. julija 2007 o letnem poročilu za euroobmočje za leto 2007 ⁽³⁾,

---

⁽¹⁾ Sprejeta besedila, P6_TA(2008)0506.

⁽²⁾ UL C 314 E, 21.12.2006, str. 125.

⁽³⁾ UL C 175 E, 10.7.2008, str. 569.

Torek, 18. november 2008

- ob upoštevanju svoje resolucije z dne 20. februarja 2008 o prispevku k spomladanskemu Evropskemu svetu 2008 v zvezi z Lizbonsko strategijo ⁽¹⁾,
- ob upoštevanju svoje resolucije z dne 15. novembra 2007 z naslovom Evropski interes: uspeh v času globalizacije ⁽²⁾,
- ob upoštevanju svoje resolucije z dne 15. februarja 2007 o položaju evropskega gospodarstva: pripravljeno poročilo o širših smernicah ekonomske politike za leto 2007 ⁽³⁾,
- ob upoštevanju svoje resolucije z dne 22. februarja 2005 o javnih financah v EMU v letu 2004 ⁽⁴⁾,
- ob upoštevanju svoje resolucije z dne 26. aprila 2007 o javnih financah v EMU v letu 2006 ⁽⁵⁾,
- ob upoštevanju svoje resolucije z dne 9. julija 2008 o letnem poročilu Evropske centralne banke (ECB) za leto 2007 ⁽⁶⁾,
- ob upoštevanju svoje resolucije z dne 1. junija 2006 o širitvi euroobmočja ⁽⁷⁾,
- ob upoštevanju svoje resolucije z dne 20. junija 2007 o boljšem načinu posvetovanja s Parlamentom v postopkih v zvezi s širitvijo euroobmočja ⁽⁸⁾,
- ob upoštevanju svojega stališča z dne 17. junija 2008 o predlogu sklepa Sveta v skladu s členom 122(2) Pogodbe o uvedbi enotne valute na Slovaškem 1. januarja 2009 ⁽⁹⁾,
- ob upoštevanju svoje resolucije z dne 14. marca 2006 o strateški reviziji Mednarodnega denarnega sklada ⁽¹⁰⁾,
- ob upoštevanju svoje resolucije z dne 5. julija 2005 o izvajanju informacijske in komunikacijske strategije na področju eura ter ekonomske in monetarne unije ⁽¹¹⁾,
- ob upoštevanju svoje resolucije z dne 23. septembra 2008 s priporočili Komisiji v zvezi s skladi hedge in skladi zasebnega kapitala ⁽¹²⁾,
- ob upoštevanju resolucije Evropskega sveta z dne 13. decembra 1997 o usklajevanju gospodarske politike v tretji fazi EMU ter člena 109 in člena 109b Pogodbe ES ⁽¹³⁾,
- ob upoštevanju prispevka Sveta (ekonomske in monetarne zadeve) z dne 12. februarja 2008 k sklepom spomladanskega zasedanja Evropskega sveta,
- ob upoštevanju sklepov Sveta z dne 7. oktobra 2008 o usklajenem odzivu EU na upočasnitev gospodarske rasti,
- ob upoštevanju memoranduma o soglasju z dne 1. junija 2008 glede sodelovanja med finančnimi nadzornimi organi, centralnimi bankami in finančnimi ministrstvi Evropske unije za čezmejno finančno stabilnost,

⁽¹⁾ Sprejeta besedila, P6_TA(2008)0057.

⁽²⁾ UL C 282 E, 6.11.2008, str. 422.

⁽³⁾ UL C 287 E, 29.1.2007, str. 535.

⁽⁴⁾ UL C 304 E, 1.12.2005, str. 132.

⁽⁵⁾ UL C 74 E, 20.3.2008, str. 780.

⁽⁶⁾ Sprejeta besedila, P6_TA(2008)0357.

⁽⁷⁾ UL C 298 E, 8.12.2006, str. 249.

⁽⁸⁾ UL C 146 E, 12.6.2008, str. 251.

⁽⁹⁾ Sprejeta besedila, P6_TA(2008)0287.

⁽¹⁰⁾ UL C 291 E, 30.11.2006, str. 118.

⁽¹¹⁾ UL C 157 E, 6.7.2006, str. 73.

⁽¹²⁾ Sprejeta besedila, P6_TA(2008)0425.

⁽¹³⁾ UL C 35, 2.2.1998, str. 1.

Torek, 18. november 2008

- ob upoštevanju člena 45 svojega Poslovnika,

- ob upoštevanju poročila Odbora za ekonomske in monetarne zadeve in mnenja odbora za mednarodno trgovino (A6-0420/2008),

- A. ker je 1. januarja 1999 enajst držav članic — Belgija, Nemčija, Irska, Španija, Francija, Italija, Luksemburg, Nizozemska, Avstrija, Portugalska in Finska — uvedlo enotno valuto Evropske unije,

- B. ker so se od vzpostavitve euroobmočju pridružile še štiri države članice: Grčija leta 2001, Slovenija leta 2007 ter Ciper in Malta leta 2008,

- C. ker naj bi se euroobmočje nadalje širilo, saj se večina držav članic, ki so zdaj zunaj euroobmočja, pripravljajo na pridružitve v prihodnosti, in ker se bo Slovaška euroobmočju pridružila 1. januarja 2009,

- D. ker je ekonomska in monetarna unija (EMU) v mnogih pogledih uspeh in je z enotno valuto povečala gospodarsko stabilnost držav članic, zlasti ob upoštevanju trenutne finančne krize,

- E. ker pomeni članstvo v euroobmočju visoko stopnjo gospodarske soodvisnosti med vpletenimi državami članicami in torej zahteva tesnejše usklajevanje ekonomskih politik in prevzem aktivne vloge v svetovnem gospodarskem in finančnem upravljanju, da bi lahko v celoti uživali koristi enotne valute in se soočali s prihodnjimi izzivi, kot so večja konkurenca za naravne vire, svetovna ekonomska neravnotežja, čedalje večji gospodarski pomen rastočih trgov, podnebne spremembe in staranje prebivalstva v Evropi,

- F. ker je bila povprečna inflacija v prvih desetih letih euroobmočja na splošno v skladu s ciljem Evropske centralne banke (ECB) o stabilnosti cen blizu 2 %, vendar pod to vrednostjo; ker se je inflacija zaradi svetovnih strukturnih sprememb, zlasti glede povišanj cen energije in hrane, zaradi ohlapnejše monetarne politike v Združenih državah Amerike, pa tudi zaradi pomanjkanja previdnosti centralnih bank številnih tretjih držav, nedavno dvignila precej nad to raven,

- G. ker je vse večje povpraševanje novih gospodarskih sil po redkih energetskih virih in drugem blagu ponudbo postopoma potisnilo do meja zmogljivosti; ker je rast cen dodatno spodbudilo dejstvo, da blago vse bolj velja za finančno sredstvo, ki ga je mogoče uporabiti za ohranjanje vrednosti,

- H. ker pozdravlja odprtost euroobmočja in meni, da ima lahko trenutna rast vrednosti eura negativne posledice, saj neugodno vpliva na izvoz in spodbuja uvoz na notranji trg, a ima hkrati tudi pozitivne posledice, saj pomaga evropskemu gospodarstvu pri soočanju z dramatičnim zviševanjem cen nafte in trenutno finančno krizo,

- I. ker je bilo svetovno gospodarsko okolje v prvih desetih letih eura naklonjeno ustvarjanju delovnih mest, saj je bilo ustvarjenih skoraj 16 milijonov delovnih mest, pri čemer se ni upoštevala kakovost ustvarjenih delovnih mest, in je stopnja brezposelnosti padla z 9 % v letu 1999 na ocenjenih 7,3 % v letu 2008,

Torek, 18. november 2008

- J. ker Evropska unija vstopa v recesijo, saj smo priča upadanju gospodarske rasti s 3,1 % leta 2006 na za leto 2008 popravljeno napoved z 2 na 1,4 %, in 0,2 % za leto 2009, medtem ko bo rast brezposelnosti in socialnega izključevanja še večja,
- K. ker sta bili gospodarska rast in rast produktivnosti nezadovoljivi, saj se je rast proizvodnje na delavca prepolovila z 1,5 % v obdobju od leta 1989 do 1998 na ocenjenih 0,75 % v letih 1999 do 2008,
- L. ker je euro hitro postal druga najpomembnejša mednarodna valuta poleg ameriškega dolarja in igra pomembno vlogo kot referenčna valuta za številne države po vsem svetu, ker vse možnosti, ki jih nudi euro, na svetovni ravni niso v celoti izkoriščene, saj euroobmočje nima ustrezno opredeljene mednarodne strategije niti učinkovite mednarodne zastopanosti,

Prvih deset let eura

1. soglaša z mnenjem, da je enotna valuta postala simbol Evrope in dokazala, da je Evropa sposobna sprejemanja daljnosežnih odločitev za skupno in uspešno prihodnost;
2. pozdravlja dejstvo, da je euro prinesel stabilnost in spodbudil gospodarsko povezovanje v euroobmočju; pozdravlja stabilizacijski učinek eura na svetovnih valutnih trgih, zlasti v kriznem obdobju; ugotavlja, da se v nasprotju s pričakovanji notranje gospodarske razlike niso zmanjšale, storilnost pa se ni zadovoljivo povečala v vseh delih euroobmočja;
3. z zadovoljstvom ugotavlja, da se v drugih delih sveta razmišlja o ustanovitvi monetarnih unij;
4. opozarja, da številne študije dokazujejo pomembno povezavo med monetarno in trgovinsko politiko na svetovni ravni, ter s tem v zvezi poudarja pozitivno vlogo stabilnosti deviznih tečajev za zagotavljanje trajnostne rasti mednarodne trgovine;
5. poudarja, da vse pogostejša uporaba eura kot mednarodne trgovske valute še posebej koristi državam članicam v euroobmočju, saj se za podjetja teh držav zmanjšuje tečajno tveganje in s tem stroški mednarodne trgovine;
6. ponovno opozarja, da je v prvih desetih letih EMU Parlament igral dejavno vlogo tako na ekonomskem kot na monetarnem področju in storil vse, kar je bilo mogoče, da bi zagotovil večjo preglednost in demokratično odgovornost;
7. poudarja, da je treba storiti več, da bi lahko v celoti uživali koristi EMU, na primer omogočiti državam članicam in regijam z BDP, nižjim od povprečja, da nadoknadijo zaostanek, in okrepiti poznavanje enotne valute in zavezanost državljanov do nje;
8. predlaga naslednje elemente in konkretne ukrepe za zaželen načrt za EMU:

Gospodarske razlike, strukturne reforme in javne finance

9. meni, da bi skladnejše, večstransko podprte in časovno usklajene gospodarske reforme na podlagi integriranih političnih smernic za rast in zaposlitev (integrirane smernice) ter kombinacija politik iz Lizbonske strategije lahko zmanjšale gospodarske razlike in pomagale pri izhodu gospodarstva iz trenutne finančne krize; poudarja potrebo, da se izboljšajo in poenostavijo postopki in metodologije za revizijo in oceno izvajanja teh smernic ob koncu vsakega leta;

Torek, 18. november 2008

10. priznava, da so pri prizadevanjih za modernizacijo in gospodarsko uspešnost najbolj uspešne tiste države, ki združujejo v prihodnost usmerjene in uravnotežene strukturne reforme z nadpovprečnimi naložbami v raziskave, razvoj in inovacije, izobraževanje, vseživljenjsko učenje in otroško varstvo ter v obnovitev zanesljivih družbenih omrežij; ugotavlja, da imajo večinoma iste države članice izjemno učinkovito in pregledno javno upravo s proračunskimi presežki, stopnje zadolženosti, ki so nižje od povprečja, in visoko kakovostno in k ciljem usmerjeno javno porabo, hkrati pa izkazujejo prispevek tehničnega napredka k nacionalni rasti, ki je skoraj dvakrat večji od povprečja EU; nadalje ugotavlja, da so te države članice, ki jih je mogoče uporabiti kot primerjalno merilo, zaradi svojih visokih stopenj zaposlenosti, vključno z zaposlenostjo žensk in starejših delavcev, najbolj pripravljene na starajočo se družbo in na zagotavljanje visoke ravni konkurenčnosti;

11. poudarja potrebo po vzajemni krepitvi stabilnosti in v rast usmerjenih makroekonomskih politik, pri čemer morata postati uravnotežena politika in vlaganje zadevi skupnega interesa; poudarja, da je treba natančno spremljati javne bilance prek učinkovitega upravljanja davčne politike in izdatkov ter njihovega vpliva na povpraševanje, hkrati pa se dogovoriti o vzpostavitvi ugodnega okolja za čezmejne operacije podjetij;

12. ugotavlja, da je revidirani pakt za stabilnost in rast dokazal svojo vrednost in da je potrebna močna konsolidacija proračunov, saj bi demografske spremembe in morebiten padec gospodarske rasti lahko privedli do proračunskih težav v državah članicah, vključenih v euroobmočje, kar bi lahko imelo negativne posledice na stabilnost euroobmočja kot celote; v tem okviru graja pomanjkanje discipline pri boju proti proračunskim primanjkljajem v času gospodarske rasti ter poudarja, da si morajo države članice bolj učinkovito prizadevati za proticiklično fiskalno politiko, zlasti zato, da bodo bolj pripravljene na zunanje pretrese; zato poudarja potrebo po kratkoročni strategiji za zmanjšanje javnih dolgov ter trajnostni in trdni strategiji za rast, ki bo dolgoročno omogočala zmanjšanje javnih dolgov na največ 60 %;

13. ugotavlja, da je treba glavne elemente pakta za stabilnost in rast dosledno izpolnjevati tudi v prihodnje, saj je bil tako prag 3 % za javnofinančni primanjkljaj kot tudi 60 % za javni dolg v razmerju do bruto domačega proizvoda določen na podlagi gospodarskih razmer v 90. letih prejšnjega stoletja; meni, da morajo države članice dosledno upoštevati pakt za stabilnost in rast, Komisija pa ga mora nadzorovati; meni, da morata oba cilja glede dolgov veljati kot zgornji meji, ki se jima je treba izogibati; ugotavlja, da je učinkovito usklajevanje gospodarske in finančne politike predpogoj za gospodarski uspeh EMU, čeprav je treba pri takšnem usklajevanju spoštovati načelo subsidiarnosti; poziva Komisijo, naj preuči vse mogoče načine, na katere je mogoče okrepiti preventivni del pakta za stabilnost in rast; poudarja, da mora Komisija bolje uporabljati sedanje instrumente za nadzor in da mora Euroskupina okrepiti vmesni pregled izvrševanja državnih proračunov;

14. podpira stališče Komisije, da je prenovljeni pakt za stabilnost in rast pomemben politični okvir v času močnih gospodarskih pretresov, in poudarja, da bi morali z izvajanjem tega pakta zagotoviti, da bodo vsako poslabšanje javnih financ spremljali zadostni ukrepi za izboljšanje položaja ter da se stanje povrne v trajnostne okvire; nadalje meni, da bi morale proračunske politike v celoti izkoristiti mero prilagodljivosti, ki jo dopušča prenovljeni pakt za stabilnost in rast, ter poziva Komisijo, naj države članice jasno usmerja pri izvajanju te prilagodljivosti;

15. meni, da zahteva trajnostno in stabilno makroekonomsko okolje izboljšanje kakovosti javnih financ vključno z nadaljnjo konsolidacijo proračuna, visoko učinkovitost javnih izdatkov ter povečane naložbe v izobraževanje, človeški kapital, raziskave in razvoj ter infrastrukturo, kar vodi v rast in lahko spodbudi zaposlovanje ter se v skladu s cilji svežnja o podnebnih spremembah in energetiki nanaša na glavne skrbi družbe, kot so podnebne spremembe in izhod gospodarstva iz trenutne finančne krize;

Torek, 18. november 2008

16. meni, da bi se morale strukturne reforme osredotočiti na povečanje produktivnosti prek učinkovitejšega usklajevanja gospodarske in socialne politike, ob tem pa zagotoviti visoko raven socialnega dialoga, kakor ga opredeljuje Lizbonska strategija;
17. ugotavlja, da bi morala politika konkurence dopolnjevati strukturne politike, in se zavzema za prestrukturiranje gospodarstva;
18. svari pred stabiliziranjem cen predvsem z osredotočanjem na zmernost plač; v zvezi s tem opominja, da je povečana konkurenca zaradi globalizacije že povzročila zmanjševanje plač, inflacija zaradi uvoza, ki so jo sprožile predvsem rastoče cene goriva in drugega blaga, pa zmanjšanje kupne moči potrošnikov; znova izraža prepričanje, da bi bilo zlasti to vprašanje treba reševati s pravičnejšo porazdelitvijo bogastva;
19. meni, da sta plačna in davčna politika učinkoviti orodji za ekonomsko stabilizacijo in rast; meni, da bi bilo treba zagotoviti dejansko povečanje plač v skladu z ravnmi produktivnosti ter da bi bilo treba selektivno uporabljati usklajevanje davčne politike za doseggo gospodarskih ciljev; meni, da je boj proti davčnim goljufijam tako v zvezi z neposrednimi kot tudi posrednimi davki še posebej pomemben in bi ga bilo treba okrepiti; poudarja nujno potrebo po krepitvi kulture spodbujanja in sodelovanja kot sestavnega dela konceptov upravljanja podjetij in njihove družbene odgovornosti;
20. poudarja, da notranji trg potrebuje pravična pravila; zato ocenjuje, da je tekmovanje za najnižje stopnje davka od dobička kontraproduktivno;
21. zahteva, da države članice v euroobmočju okrepijo učinkovito usklajevanje ekonomske in finančne politike zlasti tako, da razvijejo skladno skupno strategijo znotraj Euroskupine; podpira predlog Komisije, da se od držav članic zahtevajo srednjeročni okvirni programi za njihove ekonomske in finančne politike ter da se nadzira njihovo izvajanje; poudarja, da mora vsaka država članica prevzeti odgovornost za izvrševanje strukturnih reform in izboljšanje svoje konkurenčnosti na takšen način, da ohrani zaupanje do eura in njegovo sprejemanje;
22. ugotavlja, da so različni vzorci strukturnih reform in stopnje odprtosti prispevali k razlikam v uspešnosti članic euroobmočja; podpira sklepe Komisije iz sporočila o EMU@10 v zvezi z nezadostnim zmanjšanjem ekonomskega zaostanka v več gospodarstvih euroobmočja in vedno večjim razlikam med državami članicami euroobmočja; poziva k redni izmenjavi mnenj in sodelovanju znotraj Euroskupine na poti do skupnega cilja pospešitve procesa konvergence;
23. od Komisije zahteva, naj na enoten način določi skupna merila za ocenjevanje ekonomskih in fiskalnih podatkov, sklicujoč se na odgovornost Komisije in držav članic glede zanesljivosti statističnih podatkov, ter zahteva, da se prihodnje odločitve sprejmejo le, če ni dvoma o veljavnosti in točnosti razpoložljivih podatkov; zahteva tudi, da se v primeru večletnega razhajanja med projekcijo podatkov programov stabilnosti in konvergence ter podatki, ki jih je mogoče realistično pričakovati, uporabi možnost preiskave;

Monetarna politika

24. poudarja svojo močno podporo neodvisnosti ECB;
25. ugotavlja, da redna poročila ECB Parlamentu, zlasti njegovemu Odboru za ekonomske in monetarne zadeve, prispevajo k preglednosti monetarne politike, ter pozdravlja možnost, da lahko poslanci Evropskega parlamenta zastavljajo ECB vprašanja za pisni odgovor o monetarni politiki in s tem izboljšujejo odgovornost ECB do državljanov Unije; podpira zahtevo po boljši javni razpravi o prihodnji skupni monetarni in valutni politiki v euroobmočju;

Torek, 18. november 2008

26. meni, da je bil dialog o monetarni politiki med Parlamentom in ECB uspešen, vendar ga je treba v še nadalje okrepiti; pričakuje izboljšanje monetarnega dialoga v več točkah, kot je usklajevanje datumov rednih predstavitev predsednika ECB v Parlamentu s časovnim načrtom ECB za sprejemanje odločitev glede monetarne politike, da bi se tako izboljšala analiza odločitev in da bi ohranili možnost povabiti predsednika ECB na razpravo o glavnih vprašanjih, kadar je to potrebno;

27. ugotavlja, da je glavni cilj monetarne politike ECB vzdrževanje stabilnosti cen in da si ECB prizadeva ohraniti srednjeročno stopnjo inflacije pod 2 %, vendar blizu te vrednosti; poudarja, da se cilj o stabilnosti cen lahko učinkovito doseže le z ustrezno obravnavo temeljnih vzrokov inflacije; opozarja, da ima ECB v skladu s členom 105 Pogodbe ES tudi nalogo, da podpira splošno gospodarsko politiko Skupnosti;

28. meni, da bi ECB morala sprejeti režim neposrednega ciljanja inflacije, kjer se ciljna inflacijska stopnja dopolni z njenim dovoljenim razponom nihanja; poziva ECB, naj objavi svoje napovedi o inflaciji; takšen korak proti režimu ciljanja inflacije ne sme izključiti osredotočanja na dinamiko denarnih agregatov, da se prepreči oblikovanje novih premoženjskih mehurčkov;

29. meni, da je inflacija svetovna resničnost, ter da se proti temu splošnemu pojavu ne da boriti le z monetarno politiko EU;

30. poudarja svojo pripravljenost, da razišče možnosti za izboljšanje postopkov za imenovanje članov izvršnega odbora ECB pred letom 2010; meni, da je pomembno med člani izvršnega odbora zagotoviti akademske in/ali strokovne izkušnje ter raznolikost profilov z gospodarskega, monetarnega in finančnega področja; opozarja na svoj poziv, da bi bil Izvršni odbor ECB sestavljen iz devetih članov in bi imel izključno pristojnost za določanje obrestnih mer, s čimer bi odpravili sedanji sistem ter se izognili še bolj zapleteni rešitvi, sprejeti za prihodnost; poziva k sprejetju ustrezne spremembe Pogodbe;

Povezovanje in nadzor finančnih trgov

31. meni, da bi finančno povezovanje moralo voditi k večji gospodarski rasti in konkurenčnosti ob večji stabilnosti in likvidnosti na notranjem trgu;

32. ugotavlja, da je glavni finančni center v Evropski uniji zunaj euroobmočja; vseeno pa opozarja, da zakonodaja ES velja za vse države članice in dejavne akterje na notranjem trgu; meni, da bi morala Evropska unija obvezno izboljšati svojo strukturo nadzora, pri tem pa upoštevati specifično vlogo ECB;

33. je mnenja, da je treba še veliko storiti na področju obračuna in poravnave čezmejnih transakcij z vrednostnimi papirji, kjer prave povezanosti trenutno še ni;

34. poudarja, da je v zvezi z maloprodajnimi storitvami potrebnega več povezovanja, ne da bi to povezovanje šlo v škodo varstvu potrošnikov; meni, da je treba izboljšati mobilnost potrošnikov, finančno pismenost, dostop do osnovnih storitev in primerljivost izdelkov;

35. meni, da je potrebna evropeizacija strukture finančnega nadzora, preglednost finančnega trga, učinkovitost konkurenčnih pravil in ustrezna ureditev v srednjeročnem obdobju, da se izboljša krizno upravljanje in sodelovanje med Evropskim sistemom centralnih bank (ESCB), nadzornimi organi, vladami in udeleženci na trgu; meni, da bi povezan, celovit (ki pokriva vse finančne sektorje), dosleden in skladen nadzorni okvir, začeti z usklajenim pristopom do uravnavanja čezmejne porazdelitve finančnih tveganj, na podlagi usklajene

Torek, 18. november 2008

zakonodaje zmanjšal stroške izpolnjevanja zahtev pri dejavnostih, ki sodijo pod različne pristojnosti; ugotavlja, da bi se morali izogniti čezmernemu predpisovanju (predpisovanju, ki presega minimalne zahteve zakonodaje Skupnosti — t. i. „gold-plating“) kot tudi regulatorni arbitraži; poziva Komisijo, da predloži predloge za revizijo sedanje nadzorne arhitekture v skladu s temi načeli; meni, da bi bilo treba nadzorovalno vlogo ECB razširiti prek meja euroobmočja prek ESCB;

36. pozdravlja memorandum o soglasju glede sodelovanja med finančnimi nadzornimi organi, centralnimi bankami in ministrstvu za finance Evropske unije glede čezmejnne finančne stabilnosti, ki je bil sklenjen spomladi leta 2008; vendarle pa poudarja, da je memorandum o soglasju le nezavezujoč akt in da je od pripravljenosti držav članic odvisno, ali bodo sodelovale druga z drugo; meni, da je treba nadaljevati delo v zvezi s kriznim upravljanjem, četudi je pravila o delitvi bremena zelo težko opredeliti vnaprej;

37. poudarja, da bi morala Evropska unija kot največje svetovno gospodarsko območje z največjimi finančnimi trgi igrati vodilno vlogo na mednarodni ravni pri reformah sistema ureditve finančnih storitev v dobro vseh vpletenih držav in za splošno stabilnost; meni, da bi finančna stabilnost morala postati temeljni cilj pri oblikovanju politike v svetu, ki je zaznamovan z vse bolj integriranimi finančnimi trgi in finančno inovativnostjo, kar ima lahko včasih tudi destabilizacijske učinke na dejanskem gospodarstvu, vsebuje pa lahko tudi sistemsko tveganje; izraža prepričanje, da bodo kakršne koli ambiciozne odločitve, sprejete na ravni EU, spodbudile druge države, da jim bodo sledile, in v povezavi s tem poudarja odgovornost za reševanje svetovnih ali nedomačih problemov; meni, da je treba politično odgovornost mednarodnih nadzornih organov obravnavati vzporedno s takšnim regulativnim delom;

38. zahteva, da Komisija preuči uvedbo evropskih obveznic in razvije dolgoročno strategijo, ki bi omogočala izdajanje takšnih obveznic znotraj euroobmočja poleg državnih obveznic držav članic; opozarja na potrebo po ocenitvi posledic uvedbe takšnih obveznic za mednarodne finančne trge in EMU;

Širitev euroobmočja

39. zahteva, da vse države članice zunaj euroobmočja spoštujejo maastrichtske kriterije ter prenovljeni in v splošnem prilagodljivi pakt za stabilnost in rast; meni, da mora Komisija zagotoviti ozko razlago pakta stabilnosti in rasti in uporabo izključitvenih meril pred morebitnim vstopom; meni, da je treba zagotoviti enakovrno obravnavo držav članic v euroobmočju in držav članic, ki se želijo pridružiti; v tem kontekstu ugotavlja, da mora biti dolgoročna stabilnost euroobmočja cilj v skupnem interesu in da morata biti širitev in stabilnost tesno povezani; meni, da je bistvenega pomena, da države članice v euroobmočju in tiste s posebnim statusom strogo izpolnjujejo svoje obveznosti in ne vzbujajo dvomov glede skupnih ciljev stabilnosti cen, neodvisnosti ECB, proračunske discipline ali njihovega spodbujanja rasti, zaposlovanja in konkurenčnosti;

40. meni, da bi morale države članice zunaj euroobmočja, ki izpolnjujejo maastrichtska merila in za katere v Pogodbi niso predvidena odstopanja, uvesti skupno valuto ob prvi primerni priložnosti;

41. poudarja dejstvo, da zahteva članstvo v euroobmočju popolno izpolnjevanje maastrichtskih meril, kot je določeno v Pogodbi in v protokolu k členu 121 Pogodbe, namreč: visoka stopnja izmerjene stabilnosti cen in trajnost stabilnosti cen, javne finance brez čezmernega primanjkljaja, članstvo v mehanizmu deviznih tečajev evropskega monetarnega sistema II vsaj zadnji dve leti, upoštevanje normalnih meja nihanj, prilagoditev dolgoročnih obrestnih mer, skladnost zakonskih predpisov z določbami Maastrichtske pogodbe v zvezi z EMU in neodvisna centralna banka;

42. meni, da je eden največjih izzivov članstva v euroobmočju zagotavljanje trajnosti maastrichtskih meril; vendar hkrati poudarja, da so ta merila tudi prvi korak na poti k doslednemu izvajanju reformnih procesov, vključno z dodatno zavezanostjo in prizadevanjem glede strukturnih reform, naložb in gospodarskega usklajevanja;

Torek, 18. november 2008

43. pozdravlja strožji in učinkovit nadzor nad državami članicami, ki sodelujejo v mehanizmu deviznih tečajev evropskega monetarnega sistema II in se želijo pridružiti euroobmočju, in tudi njihov gospodarski razvoj; ugotavlja, da mora uspešno sodelovanje v mehanizmu deviznih tečajev evropskega monetarnega sistema II ostati dejanski pogoj, in ne le sekundarna zahteva za članstvo v euroobmočju; za vse države članice, ki se pridružijo euroobmočju, morajo veljati enake pristopne zahteve;

44. meni, da je trajna in uspešna širitev euroobmočja velik izziv za prihajajoča leta in da se bodo morali tej spremembi prilagoditi tako institucionalni standardi ECB kot tudi njen proces odločanja, model rotacije pa bo moral upoštevati gospodarsko težo posameznih držav članic;

45. v povezavi s širitvijo euroobmočja poudarja, da je visoka stopnja konvergence v dejanskem gospodarstvu zaželena, da se omejijo pritiski tako za euroobmočje kot za države članice, ki se želijo pridružiti; v zvezi s tem meni, da je treba vzpostaviti zmogljivosti v korist tistih držav članic v euroobmočju, kjer ima lahko skupna monetarna politika še posebej restriktiven učinek;

46. zaradi prihodnjih širitvev poudarja pomembnost vzpostavitve usmerjenih intervencij za podporo državam članicam zunaj euroobmočja, ki jih je posebej močno prizadela trenutna finančna kriza;

Komunikacije

47. poudarja, da je trenutno na euroobmočju zagotovljena visoka stopnja stabilnosti cen, „zaznana inflacija“ pa se je v zadnjih desetih letih znatno oddaljila od nižjih dejanskih inflacijskih stopenj v državah članicah; zato zahteva, da se bolje informira prebivalstvo in se mu pojasni, zakaj je EMU potrebna in kako deluje, zlasti glede stabilnosti cen in mednarodnih finančnih trgov, ter kakšne so prednosti stabilnosti znotraj euroobmočja v času mednarodnih finančnih kriz;

48. meni, da je za Evropsko unijo enotna valuta še vedno prednostna naloga na področju komuniciranja; izraža prepričanje, da je treba o koristih eura in EMU (stabilnost cen, nižje hipotekarne obrestne mere, lažje potovanje, zaščita pred nihanjem menjalnih tečajev in zunanji pretresi) še naprej obveščati javnost in jih podrobno pojasnjevati; meni, da je treba posebno pozornost nameniti nenehnemu obveščanju državljanov Unije, potrošnikov ter malih in srednje velikih podjetij, ki nimajo dovolj zmožnosti za takojšnjo prilagoditev nadaljnjemu razvoju in novim izzivom eura, in jih redno seznanjati z napredkom;

49. poziva ECB, naj v svojem letnem ali posebnem poročilu pripravi letno količinsko analizo koristi eura za navadnega državljana in s konkretnimi primeri ponazori načine, na katere je uporaba eura pozitivno vplivala na vsakdanje življenje ljudi;

50. meni, da je komunikacija nadvse pomembna pri pripravah na uvedbo eura v državah članicah, ki načrtujejo pridružitvev euroobmočju; ugotavlja, da je komunikacija o širitvi euroobmočja zelo pomembna tudi v vseh državah članicah euroobmočja;

51. meni, da se mora Komisija osredotočiti na pomoč novim državam članicam, da pripravijo svoje državljanke na uvedbo eura z izvajanjem intenzivne informacijske kampanje in njenim nadzorom, če ta že poteka, ter da redno poroča o najboljši praksi za izvajanje nacionalnih akcijskih načrtov za uvedbo eura; prav tako meni, da so najboljša praksa ter znanje in izkušnje iz prejšnjih sprememb valute lahko koristni pri uvedbi eura v novih državah članicah ter pri prihodnji širitvi in pripravi novih držav kandidatke;

Torek, 18. november 2008

Mednarodna vloga eura in zunanje zastopanje

52. pozdravlja hiter razvoj eura kot druge najpomembnejše rezervne in transakcijske valute za ameriškim dolarjem s 25-odstotnim deležem v svetovnih deviznih rezervah; ugotavlja, da igra euro zlasti v državah v sosesčini euroobmočja pomembno vlogo kot denarna valuta in da so posamezna valutna razmerja teh držav prilagojena euru; podpira mnenje ECB, da je uvedba eura zadnji korak k strukturiranemu procesu konvergen-ce znotraj Evropske unije in da je zato uvedba eura mogoča le v okviru Pogodbe ES;

53. izraža mnenje, da bodo program ukrepov EMU v naslednjem desetletju med drugim zaznamovali izzivi, ki nastajajo zaradi gospodarskega vzpona nekaterih azijskih držav in trenutne svetovne finančne krize; izraža obžalovanje, da kljub naraščajoči vlogi eura v svetovnem merilu prizadevanje za boljšo zunanjo zastopanost euroobmočja glede finančnih in monetarnih vprašanj ni bilo tako uspešno; poudarja, da mora euroobmočje pripraviti mednarodno strategijo, ki bo ustrezala mednarodnemu položaju njegove valute;

54. opozarja, da je najučinkovitejši način, ki euroobmočju omogoča uskladitev njegovega vpliva z lastno gospodarsko težo, oblikovanje skupnih stališč in okrepitev njegove zastopanosti, kar bi posledično omogočilo enotno zastopstvo z enim samim sedežem v ustreznih mednarodnih finančnih institucijah in forumih; med drugim poziva države članice v euroobmočju, naj zastopajo enotno stališče glede politike menjalnih tečajev;

55. poudarja, da se euro uporablja kot nacionalna valuta izven euroobmočja; meni, da je treba preučiti posledice takšne uporabe;

56. opozarja, da pomembna vloga eura na mednarodnih finančnih trgih s seboj prinaša obveznost in da imajo učinki monetarne politike in politike rasti na euroobmočju svetovni vpliv; poudarja večji pomen eura za mednarodno trgovino in storitve, saj deluje kot stabilizator globalnega okolja, gonilo povezovanja finančnih trgov in temelj za povečanje neposrednih naložb in čezmejnih združitvev gospodarskih družb, saj lahko znatno zniža transakcijske stroške; poziva k izdelavi študije o svetovnih neravnotežjih in vlogi eura ter možnih potekih prilagajanja, da bi Evropsko unijo bolje pripravili na reševanje velikih zunanjih pretresov;

57. predlaga okrepljeno sodelovanje, usmerjeno v prihodnost, in izboljššan mednarodni dialog med odgovornimi organi najpomembnejših „valutnih blokov“ za boljše obvladovanje mednarodnih kriz in pomoč pri odpravljanju posledic nihanja tečajev na dejansko gospodarstvo; ponovno opozarja na uspešno skupno krizno upravljanje ob začetku nedavne ameriške krize v zvezi s tveganimi hipotekarnimi posojili ter na krizno upravljanje takoj po dogodkih 11. septembra 2001, ki je prispevalo k preprečitvi takojšnjega padca vrednosti ameriškega dolarja;

58. podpira namero Komisije, da okrepi vpliv EMU v mednarodnih finančnih institucijah s skupnim stališčem EU, ki ga bodo zastopali izbrani predstavniki, kot so predsednik Euroskupine, Komisija in predsednik ECB; ugotavlja, da predsednik Euroskupine, Komisija in predsednik ECB že lahko sodelujejo kot opazovalci v najpomembnejših mednarodnih finančnih institucijah; vseeno zahteva boljše usklajevanje evropskih stališč, da bodo skupno evropsko monetarno politiko v prihodnosti zastopali njeni zakoniti predstavniki; pričakuje, da bo izraženo stališče euroobmočja o tečajnih politikah njegovih glavnih partnerjev; poziva predsednika Euroskupine, da zastopa euroobmočje na forumu za finančno stabilnost; predlaga spremembo statuta Mednarodnega denarnega sklada, da se omogoči zastopanost gospodarskih blokov in organizacij;

59. poudarja, da je treba ubrati enoten pristop EU v zvezi z reformo mednarodnih finančnih institucij, pri katerem bi morali upoštevati izzive globalnega gospodarstva, vključno s pojavom novih gospodarskih sil;

Torek, 18. november 2008

60. obžaluje, da Komisija v okviru sporočila o EMU@10 ni opravila podrobnejše in natančnejše analize o mednarodni vlogi eura; poziva Komisijo, naj sestavi izčrpno poročilo o zunanji razsežnosti skupne monetarne politike in o njenih učinkih na gospodarske in trgovinske rezultate euroobmočja;

61. poudarja, da monetarne politike vodijo določeni partnerji Evropske unije z namenom podceniti njihovo valuto, kar nepošteno vpliva na trgovino in kar bi lahko veljalo za netarifno oviro mednarodni trgovini.

Ekonomski instrumenti in upravljanje EMU

62. meni, da bi morale vse ustrezne strani — Parlament, Svet, Komisija, Euroskupina in socialni partnerji na ravni EU in na nacionalni ravni — sodelovati pri krepitvi prihodnjega delovanja EMU v zvezi z gospodarskim upravljanjem na podlagi naslednjih predlogov:

- (a) integrirane politične smernice, kot bistven sestavni del Lizbonske strategije in osrednji ekonomski instrument, naj z namenom uravnotežene kombinacije politik zasledujejo medsebojno povezane reforme na področju zaposlovanja, okolja in socialne varnosti;
- (b) integrirane smernice morajo postaviti širok okvir za tesnejšo gospodarsko-politično koordinacijo, da bi uskladili nacionalne programe reform, pri tem pa upoštevati gospodarsko raznolikost in različne nacionalne tradicije; vzpostaviti bi bilo treba posvetovalni proces nacionalnih parlamentov v zvezi s programi stabilnosti in konvergence in nacionalnimi programi reform;
- (c) vzpostaviti bi bilo treba močnejšo povezavo med integriranimi smernicami, zlasti širšimi smernicami gospodarske politike, ter programi stabilnosti in konvergence; programe stabilnosti in konvergence in nacionalne programe reform bi lahko predstavili hkrati (enkrat letno na začetku jeseni) po razpravi v nacionalnem parlamentu; širše smernice gospodarske politike bi lahko vključevale skupne proračunske cilje v skladu s preventivnim delom pakta stabilnosti in rasti;
- (d) vlade držav članic bi morale pri sprejemanju državnega proračuna upoštevati integrirane smernice in priporočila, specifična za državo, pa tudi splošne proračunske razmere v euroobmočju; treba bi bilo uskladiti različne nacionalne fiskalne koledarje in glavne predpostavke v napovedih, na katerih temeljijo, da bi se izognili razlikam, ki bi jih povzročila uporaba različnih makroekonomskih napovedi (svetovna rast, rast EU, cena sodčka nafte, obrestne mere) in drugi parametri; poziva Komisijo, Eurostat in države članice, naj si prizadevajo za opredelitev orodij za boljšo primerljivost nacionalnih proračunov glede porabe v različnih kategorijah;
- (e) če je le mogoče, bi se morala uporabljati bolj formalna priporočila za države članice v euroobmočju, kot so postavljanje ciljev glede srednjeročnih izdatkov, specifičnih strukturnih reform, investicij in kakovosti javnih financ; v okviru nacionalnih programov reform bi se moral uporabljati tudi bolj standardiziran način poročanja, ne da bi pri tem ovirali prioritete nacionalnih reform; vse obveznosti, cilje in kazalnike bi bilo treba v celoti vključiti v integrirane smernice in nacionalne programe reform, da bi se izboljšala usklajenost in učinkovitost gospodarskega upravljanja;
- (f) dolgoročna strategija za zmanjšanje javnega dolga na največ 60 % BDP v času ugodnih gospodarskih razmer bi morala biti vključena v okvir za gospodarsko upravljanje, saj bi zmanjšala strošek servisiranja dolgov in kapitala za zasebne naložbe;

Torek, 18. november 2008

- (g) vzpostaviti bi bilo treba zavezujoč okvir, ki bi državam članicam v euroobmočju omogočal, da se posvetujejo druga z drugo ter s Komisijo, preden sprejmejo pomembnejše odločitve glede gospodarske politike, kot na primer v primeru ukrepov za obvladovanje višjih cen hrane in energije;
- (h) gospodarsko usklajevanje bi moralo potekati v obliki integrirane „evropske strategije za gospodarstvo in zaposlovanje“ na podlagi sedanjih instrumentov gospodarske politike — zlasti Lizbonske strategije, integriranih smernic, strategije za trajnostni razvoj in programov stabilnosti in konvergence; poziva vlade držav članic, da pod vodstvom predsednika Euroskupine na usklajen način podprejo gospodarsko dejavnost v istem trenutku in v isti smeri;
- (i) evropska strategija za gospodarstvo in zaposlovanje iz točke (h) bi morala priznati potencial novih in zelenih tehnologij kot temelja gospodarske rasti v povezavi s kombinacijo makroekonomskih politik;
- (j) financiranje inovativnih podjetij, zlasti malih in srednje velikih podjetij, bi bilo treba omogočiti med drugim tudi prek vzpostavitve evropskega sklada za preiščeno rast pri Evropski investicijski banki;
- (k) letno poročilo o euroobmočju bi moralo posredovati bolj praktične instrumente in vrednotenja, da bi omogočili poglobljen dialog med različnimi organi EU, vključenimi v gospodarsko upravljanje;
- (l) vzpostaviti je treba kodeks ravnanja med Parlamentom, Svetom in Komisijo, ki bi zagotavljal ustrezno sodelovanje in polno vključevanje teh treh institucij EU v ustrezno nadaljnjo obravnavo integriranih smernic kot ključnih ekonomskih instrumentov;
- (m) okrepiti je treba institucionalno ureditev za koordinacijo gospodarske politike, in sicer na naslednji način:
- vpeljati bi bilo treba tudi Euroskupine na področju konkurenčnosti/industrije, okolja, zaposlovanja in izobraževanja;
  - Euroskupini bi bilo treba zagotovi boljše institucionalno podlago in več človeških virov;
  - mandat predsednika Euroskupine bi bilo treba uskladiti z ekonomskimi cikli integriranih smernic;
  - Odbor za ekonomsko politiko bi bilo treba priključiti Ekonomskemu in finančnemu odboru, tako da bo za pripravljalne naloge za Ekonomsko-finančni svet in Euroskupino zadolžen en sam organ;
  - predstavniku Parlamenta bi bilo treba podeliti status opazovalca v Euroskupini in na neuradnih srečanjih Sveta;
  - srečanja trojke, Parlamenta in Komisije bi bilo treba po potrebi organizirajo štirikrat letno, in, kadar je potrebno, z Euroskupino;
- (n) vzpostaviti bi bilo treba rednejši in bolj strukturiran dialog o makroekonomskih vprašanjih med Parlamentom, Komisijo in Euroskupino, ki bi bil podoben monetarnemu dialogu med Parlamentom in ECB in bi potekal vsaj trikrat letno, da bi poglobili obstoječe okvire in razpravo o izzivih, s katerimi se sooča gospodarstvo euroobmočja; in
- (o) vzpostaviti je treba dejaven dialog med Parlamentom, Euroskupino, ECB in Evropskim ekonomsko-socialnim odborom, da se omogoči razprava o ustrezni kombinaciji politik;

Torek, 18. november 2008

63. meni, da bo politiko evropske monetarne unije v naslednjem desetletju zaznamovali predvsem izzivi, ki jih prinaša trenutna kriza na finančnih trgih ter njene posledice za dejansko gospodarstvo; v zvezi s tem z zadovoljstvom ugotavlja, da so države članice v euroobmočju po zaslugi skupne monetarne politike in reform, izpeljanih v minulih letih, danes bolj pripravljene za spopad z večjimi pretresi kot v preteklosti; v želji po učinkovitejšem spopadu s počasnejšo gospodarsko rastjo in visoko inflacijo pa poziva k:

- (a) usklajenemu odzivu na ravni EU, ki temelji na splošnem razumevanju težav in skupnih nadaljnjih ukrepov, pri tem pa upošteva določene nacionalne posebnosti, vključno z usklajevanjem nacionalnih programov reform;
- (b) ambicioznim in prilagojenim nacionalnim programom reform in zavezi k njihovemu izvajanju, vključno s pregledom nacionalnih proračunov v odziv na najnovejše gospodarske napovedi ter za spopadanje z gospodarsko recesijo in spodbujanje rasti, istočasno pa k vzpostavitvi odločnega dialoga s socialnimi partnerji;
- (c) ukrepom za podporo zlasti malim in srednje velikim podjetjem, ki bodo dopolnili nedavne ukrepe ECB in jim zagotovili ohranitev kreditnih linij v bančnem sistemu;
- (d) opredelitvi usmerjenih ukrepov za zaščito ranljivih skupin pred učinki trenutne finančne krize;
- (e) celotnemu in pravočasnemu izvajanju načrta finančnih storitev, vključno z nadaljnjimi ukrepi in povečano učinkovitostjo nadzora z ozirom na trenutne finančne pretese;
- (f) izboljšanju ureditve za odpravljanje kriz z boljšimi pravili EU o stečaju in določitvijo jasno opredeljenih in splošno sprejemljivih ureditev za porazdelitev bremena med zadevnimi državami članicami ob plačilni nesposobnosti znotraj čezmejne finančne skupine;
- (g) izpopolnitvi orodij za oblikovanje monetarne politike z izčrpno analizo dejavnikov, ki vplivajo na stabilnost in delovanje finančnega sistema, med drugim tudi v zvezi s prenosom monetarne politike, razvojem kreditov in finančnih sredstev, značilnosti novih izdelkov ter kopičenja tveganj in likvidnosti;
- (h) proaktivnemu evropskemu odzivu na mednarodnih forumih, zlasti na forumu za finančno stabilnost in v Mednarodnem denarnem skladu, ter povečanju števila postopkov skupnega sprejemanja političnih odločitev; in
- (i) oblikovanju glasu Evropske unije v G8 in utrditvi vloge Evropske unije kot učinkovitejšega organa za sprejemanje svetovnogospodarskih odločitev ter prilagoditvi te vloge posledicam globalizacije in dominantnejšim svetovnim finančnim trgov;
- (j) boljšemu in učinkovitejšemu usklajevanju med Svetovno trgovinsko organizacijo in institucijami Bretton Woods (Mednarodni denarni sklad in Skupina Svetovne banke) za boj proti špekulacijam in soočanje z izzivi, ki jih predstavlja resna kriza;
- (k) glede na sedanje hude pretese v monetarnem sektorju, pripravi svetovne monetarne konference pod pokroviteljstvom Mednarodnega denarnega sklada, da se izpeljejo svetovna posvetovanja o monetarnih vprašanjih; in tudi k preučitvi izvedljivosti vpeljave mehanizma za reševanje sporov v okviru Mednarodnega denarnega sklada;

*

* *

64. naroči svojemu predsedniku, naj to resolucijo posreduje Svetu, Komisiji, Evropski centralni banki, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru, predsedniku Euroskupine ter vladam in parlamentom držav članic.